

БЛОГОСФЕРА ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ПОДОЛАННЯ ВНУТРІШНІХ КОНФЛІКТІВ

Спробуємо в цій статті розкрити коротко тезово, в чому полягає основа/поштовх для переосмислення свого соціокультурного життєвого простору в Блогосфері, їх шляхи та напрямки вирішення:

1. Блогосфера є одним із чинників залучення людини до переосмислення та самопроекування, оскільки перебування в Інтернеті є по суті нашим дозвіллям і нашим вільним часом. Також у мережі соціальне середовище облаштоване так, що дозволяє людині отримувати миттєво статус «безпосереднього члена суспільства» без проміжних ланок у вигляді груп, ідеологій, символічних культурних систем (свій серед своїх) [2].

2. Люди, які відштовхуються від чужих життєвих смислів для створення своїх життєвих сенсів та проектів в Інтернет мережі, створили досить потужну мультикультурну спільноту. Тяжіння до максимального скорочення текстового масиву та більшої смислової насиченості завдяки лаконічності вислову та за допомогою додавання або сполучення з картинкою стає для багатьох життєвою/смисловою домінантою. Завдання на нові смисли запозичуються із соціуму, вони вже самі по собі є мотиваторами за функціоналом. З означеного вище можна зробити наступний висновок, так звана «проектнобрендова ідентичність у масовому суспільстві реалізується переважно

у сфері вживання уже готових культурних форм, мотиваторів, демотиваторів, афоризмів, цитат видатних людей, міфів, іміджу, тим самим відповідальність за себе, за проектування себе як бренду/нового смислу, розгортається переважно у сфері використання маскультур» [14, с. 56].

3. Соціокультурні смисли (протонаративи чи мотиватори) є інтертекстуальними утвореннями. Інтертекстуальний смисл є одиницею мовної культури, яка основана на охопленні свідомістю максимуму життєвих смислів, відображених в естетичній та ергономічній текстовій оболонці. Життєві протонаративні смисли мають статус «культурогенного» спілкування (Едвард Осборн Уілсон і Чарльз Ламсен запропонували концепцію «культурогену»). [11].

4. Основою для переосмислення є протонаратив, який в психології визначається як літературна мікроформа, що має подієво-просторову часову організацію. Це розкриття *однієї події*, яка може відобразитись у таких формулах: початок-середина-кінцівка; зав'язка-розв'язка; постановка проблеми-рішення; очікування-задоволення, питання-відповідь. Тут наявна не тільки тематична направленість (мораль, вічні цінності) а і поетика (мова, образність, ритм) та їх пізнавальна надійність. В них закладені слов'янські концепти: душа, дух, розум (наприклад: «Если у тебя получилось обмануть человека, это не значит, что он дурак, это значит, что тебе доверяли больше, чем ты этого заслуживаешь», «Простить первый раз – мудрость. Второй раз – великодушное. Третий раз – глупость», «Главное в жизни – научиться все повороты судьбы превращать в зигзаги удачи»). На думку А. Зоріна, «сприйняття та осмислення такої текстової мікроформи є насамперед «літературним переживанням», що веде до

«відчуття підсумку», тобто емоційною матрицею, яка намічає соціокультурні норми переживання [7].

5. Наступна тенденція полягає у тому, що особистісні життєві проекти часто мають за першоджерело протонаративні Інтернет форми (меми), які породжують особисті наративи та ментативи. «Ментатив – це різновид внутрішнього дискурсу, що припускає ментальну подію (зміна картини світу) у свідомості людини» [13]. Тут слід пояснити різницю: «наратив розгортається в стилі що/хто, де коли, сюжет героя, композиція, відображена точка зору. А ментатив, розгортається в напрямку, що це означає, чому це стало можливе, за яких умов це відбувається, чим це підтверджується, яка теза до антитези, які відношення між думками та ідеями? Ментатив є домінуючим смисловим конструктором» [8]. Наратив і ментатив залежать від автора та його стратегії текстотворення, тому «спомини» — це наратив, а «роздуми» – це ментатив. Наратив не є лише оповіддю, він текстопороджуюча комунікація двох рядів подій, референтного і комунікативного [15].

6. Опора на певне соціокультурне смислове кліше спонукає людину до певної структурованої самоорганізації та оптимізації свого буття. А свідомий вибір протонаративного тексту є бажанням спрямовувати себе в заздалегідь визначеному (бажаному) соціокультурному руслі, та спробувати в цьому напрямку свої сили. Шлях від сприйняття протонаративу до розгортання в свій наратив чи ментатив, є бажання освоїти, опанувати нові особисті можливості під новим кутом зору, та перетворити їх на вчинки. При самопроектюванні людина відшліфовує такі якості, як наполегливість, здатність навчатись новому, самозобов'язання. З'являються нові можливості, перспективи, спрямованість на нескінченні самопроекти, майбуття. Тут відбувається вибір цінностей, змінюється

внутрішній світ особистості, свобода. межі соціокультурної дозволеності.

7. Застосовуючи протонаратив (думку когось авторитетного), як цінісно-смісловий старт для особистісних змін, ми тим самим дозволяємо чужому переконанню впливати на своє особисте життя. «Текст значніший за самого себе, він набуває рис моделі культури, а з іншого боку він має тенденцію здійснювати самостійну поведінку, уподібнюючись автономній особистості» [9, с.132]. При цьому протонаратив також може бути і соціокультурним зразком, який здійснює вплив на особистість. Сприйнятий смисл, розгорнутий іншою людиною і в іншому емоційному стані, дозволяє нам отримувати нову історію під новим кутом зору. Інакше кажучи, людина може смисли перевизначати і довизначати, реконструюючи таким чином як власні уявлення про зовнішню і внутрішню реальність, так і результати інтерпретації і реінтерпретації особистого досвіду [16].

Отже, у разі смислової переробки соціокультурних сенсів, а також перевизначення і довизначення пропонованих культурою зразків і життєвих завдань виникають особисті новоутворення, що свідчать про формування у людини того або іншого життєвого та особистого проекту [16].

Протонаративи є своєрідними метафорами щастя і алгоритмами чужого розуму, мета яких енергозбереження особистих смислових ресурсів. В момент віднайдення чужого життєвого смислу (протонаративу) відбувається емоційний сплеск, який підбадьорює людину на пошуки особистих подієвих змін. Як значає Т.М. Титаренко, «особистісний цикл є сукупністю взаємопов'язаних процесів ідентифікування, практикування, автоматизації та

діалогування, що утворюють відносно стійке коло життєконструктів...» [13, с.73].

Але не все так просто як на перший погляд здається, у великій кількості коротких смислів, які сприймаються іноді автоматично, ми помічаємо й такі, як «Ніщо сказане на твою адресу не повинно міняти твоїх намірів та думок», чи «Запам'ятай — ти нікому нічого не повинен, це їх рішення допомагати тобі чи ні». Здається без особливої дискусії стає зрозумілим до яких наслідків ведуть такі ціннісно-сміслові основи, та який кут зору взятий за основу!

Такі мотиватори називають «вірусами розуму», які процвітають й укорінюються в умах людей з досить поверхневими соціокультурними установками типу «Если вы хотите вести счастливую жизнь, вы должны быть привязаны к цели, а не к людям и вещам». І ця інформація може подаватись не просто на кольоровому тлі, а й з картинкою як «зразком поведінки». Зазначимо, що ми у своєму експерименті рідко зустрічали подібні мотиватори, тому що люди відчувають суть смислового наповнення і соромляться виставляти на показ свою егоцентричність.

8. Саме ж слово «мем» може бути зведене до французького «мої тете» («я сам», «рівне для рівного»), або ж до грецького «мітета» («імітувати», «імітація», «спадкоємство») [10]. Так що ж таке меми? Мемом може бути вислів, зображення, норма поведінки, мелодія, мода та ін. Але мем від простої інформації відрізняє його здатність до швидкого копіювання та тиражування/розмноження [6]. Такої летючої легкості цим феноменам надає компактна текстова форма і згорнутий смисл, який швидко викликає безліч життєвих асоціацій. В мотиваторах своє/чуже швидко переходить в наше (сМІсли). Отже, мем, це: 1) елементарна одиниця інформації, здатної повторювати себе, розмножуватися в паралельних або в подібних системах –

інтерпретуватись. Це одиниця, яка встановлює нескінченні інтерпретаційні потоки та зв'язки; 2) одиниця культури, де одне слово чи смисл викликає низку подібних смислів та інтерпретацій інформації; 3) ідея, яка потрапляє в головний мозок і викликає певні пам'ятні події з життя людини, починає відтворювати копії «самої себе», «реінкарнує стереотипи»; 4) це націлена на самого себе логіка; 5) глибинні образи мислення, які формують системи і впливають на поведінку людини; 6) вмістилище базових «пакетів думок», мотивів та інструкцій, які визначають те, як ми ухвалюємо рішення і розставляємо пріоритети в житті; 7) те, що впливає на життєвий вибір людини; 8) самоорганізуюча суть, яка виявляється в узгоджених стереотипах, що охоплюють буквально всі сфери нашого життя; 9) структури мислення, тобто мем, визначає, як люди мислять або ухвалюють рішення, на відміну від того, в чому вони переконані або що цінують; 10) продукти взаємодії внутрішнього устрою нашої свідомості з умовами життя; 11) смисл як копіювання і наслідування того: «З кожним рішенням ми змінюємо життя»; 12) готовність до сприйняття результатів, перевизначення, і постановки більш високих цілей; 13) здатність ставити завдання на освоєння комфортних для себе смислів; 14) меми-категорії, що програмують нас, відповідають за те, яку інформацію ми приймаємо, спотворюючи таким чином твоє уявлення про реальність.

Як ми вже зазначали, протонаративи, як «сміслові капсули», в Інтернеті відображені у вигляді мотиваторів (мемів), демотиваторів (демів), висловів та думок видатних людей, афоризмів, народної мудрості, які вважаються «інформаційним благом», новим рівнем постановки мети, енергозбереженням при новому смислоутворенні і при конструюванні нового смислообразу. Такі зненацька

віднайдені тексти, чи чужі життєві смисли стають для віртуальної особистості близькими «естетичне чуже як забуте своє», і такими, що здатні переструктурувати та естетизувати попередні переконання і соціокультурні цінності. Використання протонаративів приводить до кількісних змін, а саме: конкретизації переосмисленої ситуації; підвищення емоційного рівня і самоповаги; текстова лаконічність призводить до відчуття завершеності та отримання життєвої мудрості; людина стає здатною словом допомогти іншій людині (мемотерапія); виникає відчуття гармонії і остаточної впорядкованості життєвого досвіду завдяки утворенню самодостатнього образу зароджується життєстійкість. Сила мови полягає в умінні висловити багато в малій кількості слів. Це «зміни змін» на думку О.Г. Асмолова.

9. Маючи такий потужний арсенал нових/віднайдених/перезначених життєвих смислів (протонаративів, мемів), людина починає відчувати потребу у проектуванні. Завжди в житті є події, до яких повертаються для гармонічної їх переадаптації в соціокультурному просторі і докорінного виправлення життєвих ситуацій, які вже сталися (конфлікт соціокультурних цілей, особистих цілей). Для досягнення таких цілей потрібні проектно-конструктивні дії: вибір цілей, перегляд цінностей внутрішнього світу, визначення свобод/меж свобод, перегляд духовних поглядів, визначення цілісності власної особистості. Це відбувається з урахуванням можливостей, перспектив, настрою на незчислені самопроекти. Бажання конструювати нові зв'язки, самодостатнього образу «Сходження до себе», самовдосконалення, пошук особистісного смислу життя шляхом самореалізації у діяльності.

У психології широко вживається термін «самопроекування особистості», який розуміється як форма психотехнічної практики, суть якої – зміна психічних станів або властивостей самого суб'єкта. Основним способом формування готовності до самопроекування є проблематизація з приводу самовизначень: культурного, діяльнісного, соціального, прагнення та планування досягнення своєї мрії, через самозобов'язання, самообіцянки, програми особистого зростання [1].

Кожна людина прагне до реалізації свого потенціалу до наближення свого реального «Я» до «Я» ідеального. Отже самопроекування – це прагнення людини до поліпшення (вдосконалення) свого особистого «Я».

В даній статті ми не можемо описати весь експеримент який проводився нами на протязі 5 років, але ми б хотіли поділитися отриманими висновками. Ми використали оригінальну дошку-схему, яку назвали «Віртуальна матриця особистих смислових прагнень». Це створення нового контексту життя, який визначає нові вектори особистого розвитку і соціокультурного зростання [4; 5].

Отримані висновки:

- особистісні проекти не можуть бути в чистому вигляді «корисні» чи «шкідливі», вони не мають чітких підсумкових меж досягнення мети, тому що не мають показника «усталений» чи «мінливий»;
- використання «протонаративних істин» сприяє духовному зростанню особистості залученню її до соціокультурної спадщини. «Духовність є основою будь якого життєвого проекту, робить його соціально значимим, таким, що змінює суспільство та його основи» [2; 5].

- егоцентричність майже втрачає свою силу та вплив на особистість, яка використовує протонаративи як сторонню ущільнену ціннісно-смыслову перспективу для особистого зростання.
- рушіями особистісних проєктів стають бажання, потреби, інтерес, намір. В процесі роботи над новими смислами зникає страх перед невдачами і «падіння духом». Старт до змін дає розуміння «хтось зміг і я зможу»;
- меми вважаються «інформаційним благом» завдяки своїй лаконічності;
- такі тексти, чи чужі життєві смисли стають для віртуальної особистості близькими «естетичне чуже як забуте своє» здатне переструктурувати та естетизувати попередні переконання;
- використання протонаративів приводить до кількісних змін, а саме: конкретизації переосмисленої ситуації; підвищення емоційного рівня і самоповаги; текстова лаконічність призводить до відчуття завершеності і отримання життєвої мудрості; людина стає здатною словом допомогти іншій людині (мемотерапія); виникає відчуття гармонії і остаточної впорядкованості життєвого досвіду;
- Протонаратив найчастіше розгортається у ментатив тому, що досліджувані, аналізуючи свої життєві події, ставили такі питання: чому у мене так не виходить, як так могло статися, це означає відсутність у мене таких якостей як, як в подальшому не допустити незакінчених рішень....., як досягти....., чому мої ідеї/рішення ідуть в розріз з реальними діями, як навчитися щоб слово/вчинок/життєві ситуації гармоніювали в реальному житті.

Список використаних джерел

1. Безрукова В.С. Педагогика. Проективная педагогика / В.С. Безрукова // – Екатеринбург: «Деловая книга», — 1996. – 344 с.
2. Бухарцева Н.Г. Самопроектирование: единство самореализации и развития внутреннего мира личности [Электронный ресурс] /Н.Г. Бухарцева // Педагогическое образование в России. – 2013. – № 2. <http://cyberleninka.ru/article/n/samoproektirovanie-edinstvo-samorealizatsii-i-razvitiya-vnutrennego-mira-lichnosti> (18.07.2015).
3. Гудінова І.Л. Деякі психологічні аспекти публічної літературної Інтернет сповіді в блогах. // Природа дитинства у візирах герменевтики і наративу: Практико зорієнтований посібник / за ред. Н.В. Чепелевої, Д.І. Петренко, І.Г. Єрмакова, Р.А. Рудковської – К: Приватно виробничо-комерційна фірма «Видавництво «МакДен»», 2016. С. 185–191.
4. Гудінова І.Л. Віртуалізація реальності та її наслідки [Електронний ресурс]: / І.Л. Гудінова // Журнал Молодий вчений. – 2015. – №2. (17). – С. 371-375. – Режим доступа: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/380>.
5. Гудінова І.Л. Протонаратив як ціннісно-сміслова основа самопроектування в блогосфері. / І.Л. Гудінова // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. — 2015. — Том II: Психологічна герменевтика. Випуск 9. – С. 142- 156.
6. Докинз Р. Эгоистичный ген / Р. Докинз . – М.: Corpus , 2013. – 420 с.

7. Зорин А.Л. Понятие «литературного переживания» и конструкция психологического протонарратива / Андрей Леонидович Зорин // История и повествование: Сборник статей. – М., 2006. – С. 12 – 27.
8. Кузнецова И.В., Максимова Н.В. Текст в становлении: оппозиция «нарратив-ментатив» [Электронный ресурс]. Критика и семиотика. – Вып.11. – Новосибирск, 2007. С. 54–67. – Режим доступа: http://www.nsu.ru/education/virtual/cs11kuznetsov_maksimova.pdf (29.06.2015).
9. Лотман Ю.М. Асимметрия и диалог. / Ю.М. Лотман // Семиосфера. – СПб, 2000. – 603 с.
10. Менегетти А. Онтопсихология и меметика [Электронный ресурс] / А. Менегетти. — Режим доступа: <http://www.zipsites.ru/psy/psylib/info.php?p=3039> (15.04.2010).
11. Переломова О. С. Інтертекстуальність як системотвірна текстово-дискурсивна категорія [Електронний ресурс] / О. С. Переломова. Запоріжжя, 2008. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_34_10.pdf
12. Сапогова Е. Е. Анализ Я-концептов и Я-метафор в содержании индивидуальных нарративов субъекта [Электронный ресурс] / Е.Е. Сапогова // Прикладная психология: достижения и перспективы /Под ред. Л.А. Мирской, Т.Ю. Синченко, В.Г. Ромека. – Ростов-на-Дону: «Фолиант», 2004. – С. 50-79. — Режим доступа <http://esapogova.narod.ru/texts/self.rtf> (18.06.2013).
13. Титаренко Т.М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності: монографія / Т.М. Титаренко, О.М. Кочубейник, К.О. Чемерних; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – К.: Міленіум, 2014. – 206 с.

14. Тульчинский Г.Л. Личность как автопроект и бренд: некоторые следствия // Философские науки. 2009. № 9. С. 47 – 60.
 15. Тюпа В.И. Онтология коммуникации // Дискурс.1998. №5–6. – С.5 – 18.
 16. Чепелева Н. В. Самопроектирование личности в дискурсивном пространстве / Н.В. Чепелева // Человек, субъект, личность в современной психологии. Материалы международной конференции посвященной 80-летию А.В. Брушлинского. Том 3. /Отв. ред. А.Л. Журавлёв, Е.А. Сергиенко. – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2013. – С. 342 – 345.
 17. Чепелева Н.В. Дискурсивні засоби самопроекування особистості. /Н.В. Чепелева // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». Тематичний випуск «Актуальні проблеми когнітивної психології». – Острог: Вид-во Національний університет «Острозька академія», 2013. – Вип.24. – с.7-11.
- Психологія саморозвитку особистості: збірник наукових праць. Чернівці – Київ, 2016.